

Fróðleg saga.

Hinn ágæti eolistræðingur De-ys Papin var orðinn sexungur þegar honum loksins tókst að komna fram þessu mikla ihugamáli sínu, að fá skip til að setja í vel þá, er hann hafði fundið hvernig gera skyldi, en það var gufuskipið. Fyrsta gufuskipið var þetta á floti og svo stórt, að Papin tókst að sigla á því til Englands. Var siglingin

hafin frá borginni Kassel við ána Fulda, árið 1707, en varð ekki löng áður ráðist var á skipið og það skennt, en vélin eyðilögð. Ber mönnum ekki saman um hverir hafi unnið það illa verk; segja sumir að menn Papins sjálfs hafi gert, af gremju yfir því að þeir höfðu ekki fengið kaup sitt, en aðrir nefna til ferjumenn á fljótinu, sem þótti sér voði búinn af þessu nýstárlega skipi. En hverir, sem unnu verkið, þá er það víst, að skipið komst aldrei á hafið út. Til Englands komst Papin þó, og hugðist að fá hjálp hjá vísindafélaginu enska til að bæta úr óhappi þessu. Þetta fræga félag (Royal Society) var þá fertugt, stofnað 1667, og formaðurinn var frægasti vísindamaður samtíðarinnar, Sir Isaac Newton. Papin var honum vel kunnur, því að hann hafði unnið nokkur ár í þjónustu vísindafélagsins, við litil laun en góðan orðstír. Newton brást þó illa við hjálparbeiðni Papins og réði því að henni var neitað, sagði að bæði væru tilraunir þessar dýrar og

hefðu atk þess enga þýðingu! En Papin rétti ekki við eftir þetta, og dó nokkurum ártum síðar.

Mér virðist saga þessi tiltakanlega fróðleg Eins og allir vita, þá var tilraun sú, sem þarna var drepin í fæðingunni einmitt alveg sérstaklega þýðingarmikil, en maðurinn, sem missýndist þarna svona herfilega, að hann taldi þessu máli ekkert lið leggjandi, hefir flestum fremur verið annálaður fyrir vit sitt Er þá síður að furða þó að nýungar, sem erfidara var að sjá að miðuðu til hagsbóta, hafi oft átt erfitt uppdráttar. Margir virðast telja það nálega sjálfsagt að svona hagi til; en þó mun óhætt að segja, að þessi sljóleiki gagnvart nýungum, sem miða til þekkingarauka, hafi verið ein alvarlegasta fyrirstaðan á framfarbraut mannkynsins. —

Víðamá sjá sagt frá því hvernig fór um fyrsta gufuskipið, sem sett var á flot, án þess að minst sé á, að það var Newton, sem taldi þetta litinn skaða og vildi ekki rétta brautryðjandanum hjálparhönd. En Camille Flammarion segir frá því í hinni fróðlegu og snildarlega rituðu æfisisögu sinni: Mémoires d'un astronome.

22. 10.

Helgi Pjeturss.

V. 24. 10. 35